

ביאור משולב

מלכות ה' מאחרית עד ראשית

'אחשוורוש' זה הקב"ה * 'אסתר' זהו הסתרה ה' * העלאת מחשבות זרות * הסתרה על ההסתרה * אותיות התורה בעניני עה"ז * קישוטין דלא הוו * חשיבות היחודים בעניני עה"ז * יסורי הצדיק * הארת הניצוצין * בירור הרע בכלל ובפרט * ייחודים בעשיות גשמיות * צורת הצדיק ניכרת בכל העולמות * העלאת האותיות * זוכה לדברים הרבה * עליית המלכות בסוד 'זאת' * ה' נמצא בצער האדם * עבודת ה' של ה'תרי בדחי' * בכל צער יש ניצוץ * הדר קבלו התורה בשמחה * השגת 'ימי אחשוורוש' * 'ויהי בימי' ימי צער * יחוד 'ויהי בימי אחשוורוש' * 'מהודו ועד כוש' * 'שבע ועשרים ומאה מדינה' * דינא דמלכותא * אמונה בדוד * מחלל שם שמים בסתר * כל הפסוק מדבר מאמונה

הדינין, ונתגלה האור. כטעם הנרמז בפסוק 'אמר אויב ארדוף אשיג אחלק' (שמות טו ט), ראשי תיבות חמשה אלפי"ן, הרומזים לאלופו של עולם, והיינו ששם בתוך רדיפת האויב, אלופו של עולם מסתתר, בסוד שם קדוש סא"ל שבתוך שם סמא"ל.

פסוק זה יבאר, שגם בימי צער והסתרה, הכל הוא מהשם יתברך הנקרא 'אחשוורוש' שאחרית וראשית שלו, והיינו גם הקטנות וההסתרה הנקרא 'אחרית' א:

(א) וַיְהִי בַיּוֹמֵי אַחֲשֵׁרוּשׁ. אֵתָא בַסְפַּר 'מַאֲוֹרוֹת נַתָּן' (מאורי אור אות א' ערך 'אחשוורוש' סעיף קפב): **יש באגדת חז"ל 'ויאמר המן' זה מדת הדין, 'אחשוורוש' זה הקדוש ברוך הוא, שאחרית וראשית שלו, שנאמר (ישעיה מד ו) 'אני ראשון ואני אחרון'.**

'אחשוורוש' זה הקב"ה

העלאת מחשבות זרות

ואחר שידע אדם כלל זה, שאין שום מסך מבדיל בינו לבין אלהיו, אז גם שעלו לפניו מחשבות זרות שהם בחינות אחרית שהם גם של הקדוש ברוך הוא, שאחרית וראשית שלו, ידע שהם לבושין וכסויין, כמו אבן טוב, שכל שהוא יקר ביותר לבושו גרוע ביותר, כן ידע אדם, שגם שם בתוך המחשבות זרות נתלבש איזה ניצוץ קדוש¹. ויאחזנו רעד ויראה, כי הוא עומד בסכנה, או שיעלה את הניצוץ למעלה, ואז יהיה בוער בו אש אהבת השם יתברך בהארה נפלאה, על ידי העלאות הניצוץ, או שהוא גם כן ישאר שם בתוך קליפות המחשבות זרות². ובאמונה גדולה ויראה, יתעלה האדם הרבה מאחרית לראשית, כי גם באחרית שהם בחינת מחשבות זרות שם מציאות השם יתברך, כמו שאמר רבי חנינא (סנהדרין טו:) על כח הכישוף, 'אין עוד מלבדו' כתיב, וכוונת רבי חנינא שענין זה כתוב וחוקק בלבי³.

'אסתר' זהו הסתרת ה'

והענין של אחרית וראשית הוא⁴, כי אמרו חז"ל (חולין קלט:): **אסתר מן התורה מנין, שנאמר (דברים לא יח) 'ואנכי הסתר אסתיר'.** והביאור בפסוק הזה הוא, כי מובא בספר תולדות יעקב יוסף, דשמעתי ממורי, עיין תולדות (תולדות יעקב יוסף, בראשית א) ה', ומורי הוא מרן אור ישראל קדוש הריב"ש [-הרב ישראל בעל שם] טוב, שאמר על הפסוק 'ואנכי הסתר אסתיר', שאם ידע אדם שהקדוש ברוך הוא מסתתר שם בתוך ההסתרה, אין זה הסתרה כלל, כי כשידע אדם באמונה גדולה, שאלופו של עולם נמצא בכל תנועה, מיד יתפרדו ממנו כל פועלי און, כי אין שום מציאות בלתי השם יתברך, אפילו בשעת הדין, ובאם ידע שאלופו של עולם מסתתר שם, מיד נמתקו

הערות

א. ראה מה שכתב רבינו (להלן בסוף דבריו): שכל פסוק זה מדבר מאמונה במי שאחרית וראשית הכל שלו. ע"כ.
 ב. וכה' ברקאנטי (ויצא, כ טז): מצאתי באגדה, אמרו בפסוק 'ויאמר המן למלך אחשוורוש', 'ויאמר המן' זו מדת הדין. 'למלך אחשוורוש' זה הקדוש ברוך הוא, שאחרית וראש שלו וכו' והרמז למדת הדין המקטרג. ע"כ.
 ג. להלן יבאר 'אחרית' הוא בחינת הסתרה ומדריגות הקטנות. ועל זה טובבים דבריו דלהלן, לבאר ענין האמונה ועבודת ה' בימי הסתרה וקטנות.
 ד. בחולין שם: אסתר מן התורה מנין 'ואנכי הסתר אסתיר'. וביאר רש"י (ד"ה למעשה אסתר): 'הסתר אסתיר', בימי אסתר יהיה הסתר פנים, ומצאוהו צרות רבות ורעות.
 ה. לשון תולדות יעקב יוסף שם: דשמעתי ממורי זלה"ה, שאם ידע האדם שהקדוש ברוך הוא מסתתר שם, אין זה הסתרה, כי נתפרדו כל פועלי און. וזהו שאמר 'ואנכי הסתר אסתיר פני מהם' (דברים לא יח), ר"ל שיסתיר מהם שלא ידעו שהקדוש ברוך הוא שם בהסתרה זו וכו'. ודפח"ח.
 ו. לשון תולדות יעקב יוסף שם: וכיצא בזה שמעתי ממנו, כי ראשי תיבות: אמר אויב ארדוף וגו' (שמות טו ט), ראשי תיבות הם ה' אלפי"ן, ששם אלופו של עולם מסתתר, בסוד שם סא"ל וכו'. ודפח"ח.
 ז. לשון תולדות יעקב יוסף שם: ואחר שידע אדם כלל זה, שהוא כלל גדול, שאין שום מסך מבדיל בינו לבין אלהיו בשעת תורה ותפלה, גם שיעלו לפניו כמה מחשבות זרות שהם לבושין וכסויין, שהקדוש ברוך הוא מסתתר שם, מכל מקום אחר שידע

אדם שהקדוש ברוך הוא מסתתר שם, אין זה הסתרה, וכנ"ל.
 ח. ראה תולדות יעקב יוסף (פרשת עקב): והעלאת הניצוץ הוא המחשבה העלולה במחשבתו לאדם בשעת תפלתו, והחכם אשר עיניו בראשו יודע מן המחשבות זרות לברר הפנימיות שבו, שהוא ניצוץ קדוש שנכנסו בתוך הקליפות ונעשו מחשבות זרות, ובדרך משל שאם בא לו הרהורי תאוות נשים הוא מצד חסד, כמו שנאמר (ויקרא כ יז) 'אשר יקח אחותו חסד הוא', ויבין שאם יש לזה תאוה מצד ניצוץ אחד קדוש שיש לו, אם ידבק את עצמו בשורש של זה התענוג ששם הוא התענוג בלי שום קצבה וערך, וכן בהרהורי ע"ז ח"ו ושפיות דמים שהוא קו שמאל, והאריכות בזה הוא סכנה, והמשכיל ידום. ע"כ.
 ט. ראה מה שכתב רבינו להלן: אף שמתעורר בו חלילה אהבה רעה או שאר מדות, אז על ידי יראה, שידע שהוא בסכנה גדולה כשילך אחר מחשבה רעה זאת יפול לבאר שחת, אזי מהפך אותו, עד שזוכה ללמוד תורה באהבה בתענוגים. עכ"ל. וראה זוהר חי (ויקהל רג, ד"ה מטא זמנא).
 י. בסנהדרין שם: 'אין עוד מלבדו' אמר רבי חנינא אפילו לדבר כשפים. ההיא איתתא דהות קא מהדרא למשקל עפרא מתותי כרעיה דרבי חנינא, אמר לה, אי מסתייעת זילי עבידי, אין עוד מלבדו כתיב. ע"כ. וביאר רש"י: מתותי כרעיה. לעשות לו מכשפות: אם מסתייע -מילתיך, אם את מצלחת לעשות לי מכשפות עשי: אין עוד מלבדו כתיב -ואם המקום חפץ בי לא תוכלי להרע, ואם תוכלי מאתו יצא ואני מקבלך. ע"כ.
 יא. ראה בזוהר חי (שמות ט. ד"ה אית רזא): 'אתה הראת לדעת כי יהוה הוא האלהים אין עוד מלבדו', כשאתה מאמין באמונה